

DE DADEN

Maak wat krom is weer recht voor je
Ik ben dat dak boven je hoofd
Houd je handen thuis, ik vecht voor je

Winne ('Lotgenoot', 2009)

Forever

Ik kan dit godverdomme. Ik moet dit kunnen.

Muziek pompte in mijn oortjes. Met de doelbewuste pas van iemand die weet waar ze naartoe wil in het leven liep ik over het Weena. Doorbenen. Ze laten zien dat ik het kon. De Hofpleinfontein stond aan, dat was een goed teken. Net als topsporters had ik een bijgeloof. De waterstralen, blikerend in het zonlicht, voerspelden een goede dag. Stond de fontein uit, dan was mijn zelfvertrouwen geknakt. Vandaag niet. De rappers in mijn oortjes zongen:

It may not mean nothing to y'all
But understand nothing was done for me
So I don't plan on stopping at all
I want this shit forever, mane

Voor de hoofdingang van de redactie ademde ik diep in, trillerig kwam de lucht weer naar buiten. Muziek uit. Nagels inspecteren. Klaar voor de start? Af.

De receptioniste gaf me een papieren bekertje met water. Mijn hoofd was leeg. Toen ik naar boven mocht komen, trilde mijn hand zo dat ik water morste op de traptreden.

Nog een trap. Nog een trap. Helemaal bovenin, achter een zware houten deur, stond de hoofdredacteur. Bruno. Hij sprak

zijn naam hard en laag uit, als een bevel. We schudden elkaar de hand.

Een lage stoel, een bureau, een gigantische raampartij. Mijn blik had zich vernauwd. Ik haalde diep adem en probeerde het trillen van mijn handen te stoppen. Dat lukte niet, ik ging erop zitten.

‘Sara,’ zei Bruno. Hij keek in de papieren op zijn bureau. ‘Je bent nog erg jong.’ Hij had peper-en-zoutkleurige krullen die vroeger bruin moesten zijn geweest.

Ik knikte. Nominaal afstuderen leek een prestatie, maar eenmaal op de arbeidsmarkt kreeg je overal te horen dat je te jong was – in elk geval in de journalistiek. Ergens anders solliciteerde ik niet.

‘Vaak zeggen we tegen jonge mensen dat ze eerst meer levenservaring moeten opdoen voor ze hier komen werken,’ zei Bruno.

‘Ik heb levenservaring genoeg,’ zei ik. Het klonk wijsneuzerig, maar ik had een hekel aan dat woord: levenservaring. Er waren mensen van vijftig die minder hadden meegemaakt dan ik.

‘Soms heeft iemand een journalistiek instinct waar je niet omheen kunt,’ zei Bruno. ‘Dat kun je niet aanleren. Dat heb je of dat heb je niet.’

Ik zei niets, probeerde alleen de zenuwen weg te kuchen.

‘Maar ik weet niet zeker of jij dat hebt. Waarom wil je journalist worden?’

Er was geen eerlijk antwoord op, behalve: omdat het moest. Met trillende stem stak ik mijn gerepeteerde standaardverhaal af. Dat ik dingen wilde uitzoeken, het hele verhaal wilde vertellen, uitleggen hoe systemen werkten aan mensen die dat niet op school leerden, maar er wel door beïnvloed werden in hun dagelijks leven.

Bruno's gezicht bleef uitgestreken. Hij bekeek een stapel papieren. 'En je solliciteert voor de onderzoeksredactie,' constateerde hij.

'Ja,' zei ik.

'Je proefartikel gaat over vluchtelingen.' Hij sprak het laatste woord uit alsof het een verrassing voor hem was, tikte met zijn vinger op het papier. 'Vertel maar.'

'Heb je het niet gelezen?' flapte ik eruit.

Hij glimlachte zalvend. 'Uiteraard wel. Maar ik wil graag horen hoe je op je onderwerp gekomen bent.'

Ik knikte. Stom. Opnieuw haalde ik diep adem en zo overzichtelijk mogelijk vatte ik het stuk samen: een minister had bepaald dat uitgeprocedeerde asielzoekers geen opvang meer mochten krijgen. Dat was voorheen niet aan Den Haag om te bepalen, er waren bijvoorbeeld gemeenten en kerken die noodopvang regelden. Toen protestantse kerken de Nederlandse staat hiervoor aanklaagden, had de Raad van Europa geoordeeld dat alle uitgeprocedeerde asielzoekers recht hadden op bed, bad en brood. In het kabinet ontstond ruzie, omdat de grootste en meest rechtse partij nog steeds vond dat mensen geen basisvoorzieningen mochten krijgen om in leven te kunnen blijven.

Bruno schudde zijn hoofd. 'Maar nu klink je bevooroordeeld. Is het nieuws dat mensen hun stukken niet goed hebben gelezen?'

'Ja,' zei ik.

Bruno keek bedenkelijk.

'Nee,' zei ik snel. 'Het gaat erover dat de minister doet alsof hij basisvoorzieningen voor vluchtelingen kan afschaffen. Terwijl dat niet kan, omdat het een schending is van hun mensenrechten.'

'Hij creëert een frame.' Bruno knikte. 'Maar framing is

moelijk te bewijzen. Ik vraag me af voor wie dit interessant is.'

'Voor mijn familie,' zei ik. 'Zij krijgen alleen mee dat vluchtelingen slecht zijn en terug moeten.'

Hij veerde op. 'Stemmen ze pvv?'

'Eh,' zei ik. 'Ja, ik denk het wel.'

Even bleef het stil. Bruno keek vol verwachting.

'Maar ik bedoel, niet omdat ze tegen buitenlanders zijn.'

'Dat lijkt me sterk,' zei Bruno. 'Als een partijleider zegt dat hij tegen Marokkanen is, dan stem je alleen op hem als je het daarmee eens bent.'

'Ze voelen zich achtergelaten. Radicaal rechts laat een geluid horen waardoor ze zich gehoord voelen.'

'Jouw familie begrijpt het nieuws niet,' zei Bruno ongelovig.

'Jawel,' zei ik. Het kwam er venijniger uit dan ik wilde. 'Maar het nieuws is in zichzelf gekeerd. De politiek is in zichzelf gekeerd. Er moet meer context komen en minder sensatie.'

Bruno leunde achterover in zijn stoel. 'Dat zijn grote woorden,' zei hij. 'Wat is jouw doel als journalist?'

'Verantwoordelijkheid nemen.' Het was eruit voor ik het doorhad.

'En jij vindt dat journalisten dat nu niet goed doen?'

'Niet genoeg,' zei ik. 'Voordat ik opschrijf dat een Marokkaan een misdaad pleegt, moet ik me toch afvragen waarom ik dat opschrijf. Waarom licht ik juist die misdaad uit? Waarom zeg ik dat het een Marokkaan is?'

'Nou...' Bruno leunde weer voorover, plantte zijn ellebogen op het tafelblad en liet zijn kin op zijn knokkels steunen. 'Het is nu eenmaal zo dat Marokkanen vaker de fout in gaan.'

'Je kunt dat niet zeggen zonder de vraag te stellen hoe dat komt.'

'We zijn journalisten. Geen maatschappelijk werkers.' Hij

pauzeerde even, keek sarcastisch langs me heen. ‘En dat verhaal zou jouw familie dan wel aanspreken?’

‘Ja.’ Ik plantte mijn ellebogen op tafel. ‘En mij ook. Een goed artikel neemt alles in beschouwing. Het hele systeem waarin we leven en de invloed die het op mensen heeft.’

‘Met vluchtelingen als thema,’ zei Bruno en hij staaarde in de verte alsof hij nadacht.

‘We hebben nog wel wat werk te verzetten,’ zei hij aan het einde van het gesprek. ‘Er gaat op de krant veel veranderen. We moeten een groter publiek aanspreken.’

Ik knikte, een hondje met een wiebelnek op een hoedenplank. Tijdens het gesprek was de moed me in de schoenen gezakt. Ik was offroad gegaan en had geen idee meer wat ik gezegd had. Het kon niet goed zijn.

‘Wat ik interessant vind,’ zei Bruno, ‘is dat je aangeeft uit een andere omgeving te komen dan de meeste redacteurs op de krant. Denk je dat jouw familie onze krant eerder zou lezen als er meer showbiznieuws in zou staan?’

Ik schudde mijn hoofd.

Bruno lachte. ‘Dan moeten we het daar nog een keer over hebben. Ik heb mijn twijfels, dat begrijp je. De onderzoeksredactie is hooggegrepen voor iemand van jouw leeftijd, met jouw ervaring. Je zult nog heel veel moeten leren en vooral heel hard moeten werken.’ Hij pauzeerde. ‘Kun je dat?’

‘Ja,’ zei ik benepen.

‘Nou,’ zei hij. ‘Dan is dat geregeld.’ Hij stond op en schudde me de hand. ‘We gaan het een kans geven.’

We liepen de trap af naar de redactievloer. Een glazen deur vloog open, bijna in Bruno’s gezicht, en ik kon net op tijd mijn

pas inhouden. Drie mensen, hun telefoons tegen hun oor gedrukt, stormden de kamer uit. Op zijn dooie gemak slenterde een jongere man achter hen aan. Het was Joost, de onderzoeks-journalist met wie ik mijn eerste sollicitatiegesprek had gehad.

‘Joost,’ zei Bruno, en hij keek op. Het duurde even voor zijn ogen zich scherp stelden, alsof hij mentaal op vakantie was in Bora Bora en nu gestoord werd door de realiteit. Joost had blond haar, maar het donkerste soort blond, een diepe gouden kleur. Hij bewoog soepel, zoals Sam bewoog, lange spieren, een bergbeklimmer. Zijn ogen waren opvallend: het ene was diepblauw, het andere was blauw maar met een uitspatting van hazel in het midden. Mijn tunnelvisie was terug en had zich vernauwd tot die ogen.

‘Leuk je weer te zien, Sara,’ zei Joost.

Ik glimlachte alleen maar.

‘Joost wordt je begeleider,’ zei Bruno.

‘Wij hebben elkaar al gesproken,’ zei Joost en hij knipoogde.

Uit alle macht probeerde ik iets intelligents te verzinnen. ‘Ja,’ zei ik.

‘We gaan,’ zei Bruno.

En dus liepen we verder naar de uitgang. Toen ik achteromkeek ving ik per ongeluk de blik van Joost, en ik moest al mijn aandacht richten op de trap aflopen zonder er van de zenuwen achterover vanaf te flikflakken. Ik had die ochtend drie koppen koffie gedronken, niet meer en niet minder dan normaal, maar inmiddels voelde het alsof ik er achttien op had.

‘Ha meissie.’

‘Ma, ik heb de baan gekregen.’ Ik was terug op Hofplein, keek naar de fontein, wilde erin springen, alsof Feyenoord kampioen geworden was.

‘Hartstikke leuk, schat,’ zei ze, haar stem minstens drie keer zo rustig als ik me voelde.

‘Hij zei dat ik jong ben en veel moet leren, maar dat ze eigenlijk al wisten dat ik de baan zou krijgen.’

‘Mooi hoor,’ zei mijn moeder. ‘En wat ga je nou precies doen?’

‘Ik word trainee op de onderzoeksredactie.’ Mijn moeder bleef stil. ‘Dus gewoon, journalist bij de krant,’ vervolgde ik.

‘Goed gedaan, meissie. Je eerste echte baan. We zijn heel trots op je, hoor.’

Ik wilde zeggen dat het geen echte baan was, maar een traineeship. Maar ik kreeg het niet over mijn lippen. ‘Hoe was Kyrans verjaardag?’ vroeg ik dus maar, terwijl ik naar de fontein bleef staren. De lagere waterstralen probeerden de hoge straal in het midden te doorklieven, maar raakten hem steeds net niet.

‘Hartstikke leuk.’ Ze klonk alsof ze het gesprek alweer wilde afronden. Toen noemde ze de namen op van alle mensen die langs geweest waren, op volgorde van binnenkomst: familie, buurtgenoten, de vrienden van mijn broer.

‘Sorry dat ik er niet was,’ zei ik. ‘Ik moest me voorbereiden op het gesprek. Maar ik ben blij dat het goed is gekomen.’ Even bleef het stil. ‘Echt blij.’

‘Geeft niets, meissie. Wij zijn ook blij. Zien we je binnenkort toch weer.’

‘Ja,’ zei ik. ‘Ik kom snel langs.’

‘Hartstikke goed,’ zei ze. ‘Bedankt voor het bellen.’

‘Ja,’ zei ik.

Ze zei gedag en hing op voor ik iets terug kon zeggen.

Ik liep over de West-Kruiskade naar huis. De muziek dreunde in mijn oren. Ik voelde de spanning wegvloeien, en in plaats

daarvan stroomde de vermoeidheid vanuit mijn voeten naar boven, tot die achter mijn ogen zat. In mijn straat scheen de zon in de lampen van de lantaarnpalen.

‘Hoe ging het?’ Anouk liep de keuken uit in haar badjas, die bijna opengleed. Ze pakte de uiteinden van de band bij elkaar en bond hem opnieuw vast.

‘Ik heb hem,’ zei ik, en ik leunde tegen het aanrecht en kon niet stoppen met glimlachen. ‘Ik heb de baan.’

Ze vloog op me af en sloeg haar armen om me heen. We sprongen door de gang, we juichten, ik struikelde over een schoen. Anouks badjas glipte open en ze bond hem haastig dicht. ‘Vanavond drinken we bubbels,’ zei ze.

Deze buurt had beter voorkomen kunnen worden

Het waren korte, donkere februaridagen en toen ik om zes uur de bus van Kralingse Zoom naar Bolnes nam, leek het al nacht. Straatlantaarns staken af tegen de lucht, wolken van oranje licht die bleven hangen in de krassen op de ruit. Ik duwde mijn oortjes dieper in mijn oren en leunde met mijn voorhoofd tegen het raam.

De wijk waar ik was opgegroeid lag aan een afrit van de snelweg. Lege akkerlanden en flats. Een lange weg met dunne hoge bomen en bushokjes waar geen glas meer in werd gezet. Een oranje bord met ATTENTIE BUURTPREVENTIE. Het betekende dat buurtbewoners elkaar via WhatsApp op de hoogte hielden van rondlopende inbrekers. Maar ik vond dat bord een belediging. Er lag een aanname onder, namelijk dat mensen die hier niet thuishoorden niet in de wijk wilden rondlopen tenzij ze kwaad in de zin hadden. Het was het tegenovergestelde van WELKOM IN DE WIJK – het was een bord dat zei: deze buurt had beter voorkomen kunnen worden.

Ik stak mijn hand op naar de buschauffeur en stapte uit. De wind floot tussen de flatgebouwen. Op mijn telefoon zocht ik voor de zoveelste keer het saldo van mijn bankrekening op.